

SIKLÓSI JÁRÁSBÍRÓSÁG

Érkezett: 2012 JAN 06.

Szám: 4. B. 85/2012

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [redacted] (lakcím: [redacted]), meghatalmazott jogi képviselőm dr. [redacted] ügyvéd ([redacted] útján) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján az alábbi alkotmányjogi panaszt terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Pécsi Törvényszék 4.B.276/2013/7. számú végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, mivel a döntés sérti az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésében garantált véleménynyilvánítási szabadságomat.

Kérem emellett a tisztelt bíróságot, hogy a Be. 429/B (§) (1) bekezdése alapján a jogerős ügydöntő határozat végrehajtását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig függeszse fel.

Indítványozói jogosultság

Az alkotmányjogi panasz alapja az Abtv. 27. §-a, mely szerint Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az egyedi ügyben érintett személy vagyok. A büntetőeljárás során terhelt voltam, az ítéletben pedig a bíróság megállapította a bűnösségem.

A támadott ítélet az ügy érdemében hozott döntés. Az ítélet megállapította a bűnösségemet, és pénzbüntetés megfizetésére kötelezett.

Az ítélet az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított, a véleménynyilvánítás szabadságához való jogomat sérti. Az ítélet a büntetőjog-eszközzel szankcionálta azt, hogy egy közéleti vita során kritizáltam egy közhatalmat gyakorló polgármester munkáját.

A támadott ítélet az eljárást befejező, jogerős döntés, mellyel szemben fellebbezésnek nincs helye.

Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül, írásban lehet benyújtani. Az ítéletet 2013. november 7-én kézbesítették jogi képviselőmnek, tehát az alkotmányjogi panaszt határidőben nyújtom be.

Az Abtv. 29 §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ahogyan az a 36/1994. (IV. 26.) AB határozat érveléséből is kitűnik, a közhatalom gyakorlóinak bírálhatósága alapvető alkotmányossági kérdés. A bíróságok akkor is szem előtt kell tartaniuk a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülését, amikor különbséget tesznek tényállítás és értékítélet között, hiszen már ez a döntés is befolyásolja az alapjog érvényesülését. A demokrácia csak egy olyan jogi szabályozás mellett teljesebb ki, ami lehetővé teszi a polgárok számára, hogy a lehető legszélesebb körben bírálják a hatalomgyakorlók tevékenységét, ezáltal

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/123-0/2014
Erkezett:	2014 JAN 28.
Példány:	1
Kezelőiroda:	
Melléklet:	6 + 3 db

ellenőrizve munkájukat. A jelen ügyben hozott ítélet ebben akadályozott meg, amikor a szólásszabadságot korlátozó módon zárta le a büntetőeljárást.

Érdemi panasz

A jogerős döntés teljes egészében helybenhagyta az első fokú bíróság 4.B.85/2012/16. számú ítéletét, így az érdemi jogi érvelés az első fokú bíróság ítéletében olvasható. Eszerint azon állításom, miszerint Siklós polgármestere, [REDACTED] „saját magára nem sajnálja az adófizetők pénzét, és úgy bánik vele, mintha a sajátja lenne”, melyet az általam szerkesztett lapban jelentettem meg, megvalósítja a rágalmozás büntettét. A bíróság ezen állításomat tényállításnak minősítette, ez az eljárás során bizonyítási terhet jelentett számomra.

A bíróság értékelése szerint a fenti állítás azért tényállítás, mert „valamely végbement, vagy végbemenő eseményre, jelenségre, állapotra utal”, illetve mert „[e] tényállítás a közpénzek tilalmazott felhasználására való utalás – valósága esetén – büntetőeljárás megindításának szolgálhat alapul”. A bíróság érvelésében a BH.2001/186. számú eseti döntésre hivatkozik, mely szerint „a közszereplővel kapcsolatban olyan tényre utaló kifejezések (...) közlése, amelyek – valóságuk esetén – alkalmasak a közszereplő ellen büntetőeljárás indítására, túlmegy a szabad véleménynyilvánítás alkotmányos szabadságán, s nagy nyilvánosság előtt elkövetett rágalmozás bűncselekményének a megállapítására adhat alapot”.

Az első- és másodfokú bíróságok, amikor ítéletükben bűnösségemet állapították meg, a szabad véleménynyilvánításhoz való alapjogomat sértették meg. Állításommal a közhatalmat gyakorló polgármester tevékenységét kritizáltam, a közérdeklődésre számot tartó témával kapcsolatban fogalmaztam meg az álláspontomat. A közhatalom gyakorlóinak szélesebb a tűrési kötelezettsége, ha a tevékenységüket érő kritikáról van szó. Ezt az elvet az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) határozatában dolgozta ki, melyben többek között azt is leszögezte, hogy „[a] demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme a közügyek vitatása, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemények kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát”. Ugyanezen határozat szerint „[f]okozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan ítéletek, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot, még akkor is, ha esetleg túlzóak és felfokozottak. A demokratikus jogállam állami és önkormányzati intézményeinek szabad bírálata, működésük, tevékenységük kritikája, – még ha az becsületsértő értékítéletek formájában történik is –, a társadalom tagjainak, az állampolgároknak olyan alapvető alanyi joga, amely a demokrácia lényegi eleme.” Ennek az is a következménye, hogy a véleménynyilvánítás szabadságát korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni, e szabadságnak tehát igen kevés joggal szemben kell csak engednie.

A közhatalmat gyakorló személyek kritizálhatósága azért szükségszerűen szélesebb körű, mert állami hatalmat gyakorolnak. Ezek a személyek legitimációjukat pedig részben onnan nyerik, hogy a legszélesebb közvéleménynek van lehetősége bírálni a tevékenységüket. Munkavégzésük olyan többletjogokkal jár, melyek lehetővé teszik az érintett személyek magánszférájának jogszerű szűkítését. Például lehetőségük van arra, hogy az őket érő kritikára nyilvánosan reagáljanak, mely reakció státuszukból következően valószínűleg hangsúlyosabban jelenik meg a sajtóban, mintha az egy magánembertől származna.

Ugyanez az elvi megállapítás tűnik ki a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) gyakorlatából is. A Bíróság kimondta a Dichand és Társai v. Ausztria ügyben, hogy az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 10. cikke nem enged meg széles

körü korlátozást a politikai véleménynyilvánítás vagy a közügyeket érintő vita esetében.¹ Ebben az ügyben egy újságíró azzal vádolt egy osztrák parlamenti képviselőt, hogy bizottsági munkája során részt vett egy olyan törvény előkészítésében, amely később a képviselő civil munkájára pozitív hatással volt, és így ügyvédként többet kereshetett. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy egy országgyűlési képviselőnek túlnie kell ezt a kritikát. A hatalom gyakorlóinak tevékenységük során élesebb kritikát is kötelesek elviselni, mint a magánemberek. Ez nem jelenti azt, hogy az ő jó hírnevük ne élvezne védelmet, különösen, ha nem hivatalukkal összefüggő tevékenységüket érinti a kritika. Ám amikor a bíróságok az ő jogaikat védik, mindig figyelemmel kell lenniük a szólásszabadság és a vita társadalmi funkciójára.²

Az *Incal v. Törökország* ügyben a kérelmező egy politikai szórólapot terjesztett, melyben erősen kritizálta a kormány tevékenységét, például azt állította, hogy az állam terrorizálja a kurd lakosságot. Az Bíróság gyakorlata szerint, ha valaki közhatalmat gyakorló, az államot képviselő személy, akkor ahhoz a csoporthoz tartozik, melynek tagjai tevékenységükkel kapcsolatban a legszélesebb kritika tűrésére kötelezettek. Olyan állítások esetében sem hivatkozhatnak a személyiségvédelemre, amelyek egy közszereplő – de közhatalmat nem gyakorló – politikus esetében már nem tartoznának a véleménynyilvánítás szabadságának körébe. Ugyanebben az ügyben a Bíróság leszögezi, hogy a hatalom gyakorlóinak pozíciója önuralmat követel tőlük a becsületsértési és rágalmozási eljárások megindításának tekintetében. Különösen igaz ez abban az esetben, ha lehetőségük is van arra, hogy az őket érő kritikára nyilvánosan válaszoljanak.³

Mindezek alapján megállapítható, hogy a közhatalom gyakorlóival kapcsolatban megfogalmazott kritika nagyon erős védelmet kell, hogy élvezzen. Ebből következik, hogy a tevékenységükkel kapcsolatban megfogalmazott értékítéletek szinte abszolút védelemben részesülnek, és csak a tényállítások tekintetében lehet helye a valóság bizonyításának. Ám amikor a bíróságok különbséget tesznek tényállítás és értékítélet között, akkor is szem előtt kell tartaniuk a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülését.

Az első és másodfokú bíróságok tényállításnak értékelték a véleményem, miszerint dr. Marenics János „saját magára nem sajnálja az adófizetők pénzét, és úgy bánik vele, mintha a sajátja lenne”. Ez a minősítés azt vonta maga után, hogy az eljárás során bizonyítanom kellett volna az állítás valóságtartalmát ahhoz, hogy mentesülhessek a büntetőjogi felelősség alól. Mivel ezt nem tettem meg, a bíróságok megállapították a bűnösségemet és büntetést szabtak ki, ezzel korlátozva a szabad véleménynyilvánításhoz való jogomat.

Annak eldöntéséhez, hogy a fenti mondat tényállításnak vagy értékítéletnek minősül, elengedhetetlen a körülmények vizsgálata. A fenti mondat egy általam szerkesztett lapban jelent meg, melyben az önkormányzat, és különösen a polgármester tevékenységét vizsgáltam, hiszen magam is tagja vagyok az önkormányzati képviselőtestületnek. Az eljárás során végig úgy érveltem, hogy az ügyben érintett összes állításom – így ez is – értékítélet volt, amit egy közhatalom gyakorló politikus tevékenységével kapcsolatban fogalmaztam meg, így azokkal kapcsolatban bizonyításnak nem is lehet helye. Az első fokú ítélet elleni fellebbezésemben kifejtettem, hogy az idézet mondat tartalma az, az eredeti írásban egyébként hosszasan kifejtett vélemény, hogy a polgármester előszeretettel szavaztat meg magának bizonyos juttatásokat a képviselőtestülettel a város rossz anyagi helyzetének ellenére. Ilyen volt például a háromhavi jutalom, melyet a 3. oldalon idéz az első fokú ítélet. Ez önmagában nem bűncselekmény, csupán erkölcsileg elítélendő cselekedet.

¹ *Dichand and Others v. Austria*, no. 29271/95, § 38

² *Lingens v. Austria*, p. 26, § 42; *Oberschlick v. Austria*, p. 26, § 59

³ *Incal v. Turkey*, judgment of 9 June 1998, Reports of Judgments and Decisions 1998-IV, pp. 1567-68, § 54, és *Castells v. Spain*, judgment of 23 April 1992, Series A no. 236

A Bíróság gyakorlatából az következik, hogy a tények létezése igazolható, míg az értékítéletre ez nem igaz. Ezt a téma egyik alaphatározata, a magyar vonatkozású *Karsai v. Hungary* határozat fejt ki részletesen. Ebben az ügyben [REDACTED] történész [REDACTED] t dicsérő írásaival kapcsolatban azt állította, hogy a jobboldali sajtótermékek „egyre gátlástalanabban hazudnak, rágalmaznak, uszítanak és zsidóznak”. A Bíróság szerint ez a kijelentés egy vélemény, értékítélet, így az írás, ami gyakorlatilag antiszemitának nevezte Törököt, élvezzi az Egyezmény 10. cikkének védelmét.⁴

Ugyanígy a *Dalban v. Románia* ügyben a Bíróság az Egyezmény 10. cikkének sérelmét állapította meg egy olyan ügyben, melyben egy újságíró jogerősen bűnösnek találtak a román bíróságok rágalmazás miatt. Az újságíró azt állította, hogy egy állami cég vezetője és egy szenátor csalásokat követtek el, és sikkasztottak az állami tulajdonú cég vagyonából. Az ügyet a helyi ügyészség kivizsgálta, majd nem emelt vádat a cégvezető és a szenátor ellen, tehát az újságíró állításait nem sikerült bizonyítani. A Bíróság azonban még így is aránytalannak tartotta, hogy az újságíró felelősségre vonták rágalmazásért, és elmarasztalta Romániát az ügyben. A Bíróság szerint nincs arra bizonyíték, hogy az újságcikkekben leírt események teljesen alaptalanok voltak és az lett volna a céljuk, hogy lejárató kampányt indítsanak a cégvezető és a szenátor ellen, továbbá a Bíróság azt is kiemelte, hogy a szenátor magánéletéről nem volt szó, csupán választott tisztségviselői minőségében érte őt a kritika.⁵

A magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában is megjelenik az ún. New York Times szabály, ami az amerikai Legfelsőbb Bíróság a *New York Times Co. v. Sullivan* ügyben hozott ítéltében jelent meg. Az Alkotmánybíróság 57/2001. (XII. 5.) AB határozata alapján fontos, hogy „a tájékoztatás a legkülönbözőbb forrásokból, egymástól gyökeresen eltérő jelleggel történhessék meg. Ezzel a szereppel volna ellentétes, ha a közigazgatást bíráló téves tartalmú vagy sértő vélemény miatt büntető jellegű kártérítésre kötelezésre kerülne sor, mégpedig a szándékosság vélelme alapján. Az ilyen jogi megoldásnak a véleménynyilvánítástól visszatartó hatása volna. Lehetséges, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága túlzásokhoz, visszaélésekhez, téves megállapításokhoz vezet, de hosszú távon így alakul ki demokráciában a tájékozott közvélemény.”

A fentiek alapján kérem tehát a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Pécsi Törvényszék 4.B.276/2013/7. számú végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg.

Budapest, 2014. január 3.

A panaszos képviselőjében:

[REDACTED]

Mellékletek:

- Ügyvédi meghatalmazás
- Jognyilatkozat az indítvány és a személyes adatok nyilvánosságáról
- a Pécsi Törvényszék 4.B.276/2013/7. számú végzése
- a Siklósi Járásbíróság 4.B.85/2012/16. számú ítélete

⁴ *Karsai v. Hungary*, application no. 5380/07, judgment, 1 December 2009

⁵ *Dalban v. Romania* [GC], no. 28114/95, ECHR 1999-VI) 50.